

VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE I KNJIŽNIČNA ANKSIOZNOST STUDENATA

ACADEMIC LIBRARIES AND STUDENTS' LIBRARY ANXIETY

Zorica Antulov Znanstvena knjižnica Sveučilišta u Zadru
zantulov@unizd.hr

UDK / UDC: 027.7: 364.624.6-047.24
Pregledni rad / Overview paper
<https://doi.org/10.30754/vbh.69.1.1590>
Primljeno / Received 9. 1. 2026.
Prihvaćeno / Accepted 19. 2. 2026.

Sažetak

Cilj. Osjetljivost mladenaštva uvjetovana promjenama koje ono donosi, visoko postavljeni standardi koje akademsko okruženje nameće te strah od novog i nepoznatog kod studenata nerijetko rezultiraju anksioznošću. Zapaženo je kako čak i visokoškolske knjižnice, s obzirom na to da su i same dio akademskog okruženja, kod studenata izazivaju osjećaj nesigurnosti, zbunjenosti i straha. Cilj je rada ukazati na postojanje tog vida anksioznosti koju nazivamo knjižničnom, na njezinu povezanost s visokoškolskim knjižnicama i kroz spoznaje do kojih nas dovodi stručna literatura utrti put njezinom prevladavanju.

Pristup. Analiziranjem znanstvenih i stručnih radova te sintezom dobivenih spoznaja o toj temi nastoji se doći do informacija o anksioznosti povezanoj s visokoškolskim knjižnicama.

Rezultat. Nepoznavanje visokoškolske knjižnice, njezinih usluga, osoblja i izvora informacija, kao i prateći osjećaj nedostatnih sposobnosti za služenje njima, smatra se glavnim uzročnikom knjižnične anksioznosti. Zbog osjećaja straha spram novog i nepoznatog, kao i zbog mogućnosti sramoćenja pred profesorima, kolegama i knjižničarima, mnogi studenti neće postaviti pitanje potrebno za upoznavanje knjižnice i usluga koje ona nudi. Razbijanje nepoznanica i prijateljski stav knjižničara spram studenata, kao i niz drugih aktivnosti koje knjižnice u svrhu smanjenja anksioznosti mogu provoditi, a koje se analizom i sintezom spoznaja donesenih u promatranim radovima donose u ovom

radu, rezultat će oslobađanjem od knjižnične anksioznosti, ali i umanjivanjem drugih vidova anksioznosti kod studenata.

Originalnost. U hrvatskoj stručnoj literaturi nema mnogo radova koji govore o knjižničnoj anksioznosti i njezinoj vezi s visokoškolskim knjižnicama te je u tom pogledu rad nov i originalan.

Ključne riječi. knjižnična anksioznost; studenti; visokoškolske knjižnice

Abstract

Aim. The sensitivity of youth, shaped by the changes it brings, the high standards imposed by the academic environment, and the fear of the new and unknown, often result in anxiety among students. It has been observed that even academic libraries, as integral parts of the academic setting, can evoke feelings of insecurity, confusion, and fear in students. The aim of this paper is to highlight the existence of this form of anxiety known as *library anxiety*, its connection with academic libraries, and to pave the way for overcoming it through insights provided by professional literature.

Methodology. Information about anxiety related to academic libraries is gathered by analysing scientific and professional papers, and by synthesizing the knowledge obtained on the subject.

Results. Lack of familiarity with academic libraries, their services, staff, and information resources, as well as the accompanying feeling of inadequacy in using them, is considered the main cause of library anxiety. Due to fear of the new and unfamiliar, and the possibility of embarrassment in front of professors, peers, and librarians, many students refrain from asking questions necessary to become familiar with the library and its services. Breaking down the unknowns and adopting a friendly librarian approach towards students, along with a range of activities that libraries can implement to reduce anxiety, as presented in this paper through the analysis and synthesis of insights drawn from the examined studies, can lead to the alleviation of library anxiety and reduce other forms of student anxiety as well.

Originality. There is a lack of literature in Croatia addressing library anxiety and its relation to academic libraries, making this paper both new and original in this regard.

Keywords. academic libraries; library anxiety; students

1. Uvod

Anksioznost, psihološki i fiziološki odgovor na vanjsku prijetnju kojom se zbog konstantnog osjećaja napetosti narušava koncept o sebi i koja pritom može dovesti do blokada u prisjećanju te pogrešnog razumijevanja informacija, postaje sve češći problem čak i kod mladih ljudi u koje se ubrajaju i studenti (Vitasari i sur., 2010).

Neke su od spoznaja o problemima mentalnog zdravlja studenata doista zapanjujuće. Tako je npr., iznimno zabrinjavajuća spoznaja da se paralelno sa sve većim brojem mladih ljudi koji se odlučuje na studiranje, problemi njihova mentalnog

zdravlja povećavaju upravo upisivanjem na fakultet (Eisenberg i sur., 2007), kao i spoznaja da iznimno visok postotak studenata osjeća tjeskobna stanja vezana za studiranje (Bezinović i sur., 1998). Porazno je to što se upravo stres smatra bitnim rizičnim čimbenikom za suicid kod mladih (Qin, Mortensen i Pedersen, 2009), a upravo on navodi se kao jedan od vodećih uzroka smrti kod studenata (Schleifer, 2008). Te se spoznaje ne smiju zanemariti. Naime tek mentalno neopterećena i zadovoljna osoba, u ovom slučaju student, može u potpunosti razviti potrebna znanja, ostvariti svoj puni kreativni potencijal i može dati istinski doprinos zajednici u kojoj živi. Ako se ne radi o anksioznom poremećaju, već o anksioznom stanju koje je uglavnom privremeno i uvjetovano određenim stresnim situacijama (Wicks-Nelson i Israel, 2021), onda toplo i prijateljski nastrojeno okruženje može znatno utjecati na njegovo ublažavanje. Visokoškolske knjižnice kao mjesta neformalnog druženja, ljubazan i prijateljski odnos knjižničara kao osobe koja nije izravno uključena u nastavni proces jer ne ispituje, ne ocjenjuje studente, a o njegovom sudu ne ovisi prolaznost na kraju akademske godine, svakako bi mogle odigrati značajnu ulogu u ublažavanju anksioznosti te osjetljive kategorije svojih korisnika.

Pa ipak, prema nekim spoznajama, određeni broj studenata, osobito prve godine prijediplomskih studija, koji pokazuje strah usmjeren na cjelokupno, za njih novo i nepoznato, visokoškolsko okruženje, usmjerava ga i na visokoškolske knjižnice. Stanje tjeskobe vezano za knjižnice, knjižnična anksioznost, stvarna je pojava među korisnicima visokoškolskih knjižnica koja može negativno utjecati čak i na akademski uspjeh studenata (Gardijan, 2021) te je njezino prevladavanje u suvremenim knjižnicama iznimno bitno. Osim rada na sprječavanju knjižnične anksioznosti, visokoškolske knjižnice bi općenito mogle imati značajnu ulogu u smanjenju stanja anksioznosti kod studenata.

2. Uzroci anksioznosti kod studenata

Prisutnost osjećaja straha, napetosti i trajne zabrinutosti kao odgovora na stresne situacije vrlo se često bilježe kod studenata (De Lucia, Rudan i Sujoldžić, 2006), skupine mladih ljudi usmjerene prema visoko postavljenim standardima koje im nameće akademsko okruženje (Bulo i Sanchez, 2014). U tom razdoblju, koje je i inače obilježeno unutarnjim sukobima i nemirima tipičnim za adolescenciju, mnogi studenti napuštaju svoje dotadašnje okruženje, roditelje, prijatelje i ulaze u novo razdoblje svojeg života koje obilježava svojevrsna nesigurnost i osjećaj straha. Dotadašnji ritam života i uobičajene aktivnosti bitno se mijenjaju i traže se prilagodbe za koje oni možda nisu spremni. Nije, stoga, iznenađujuće da se upravo u tom prijelaznom razdoblju javlja i izraženiji osjećaj anksioznosti (Marić, 2010).

Uz spomenuti problem prilagodbe na novu okolinu, uzroci anksioznosti kod studenata nalaze se i u potrebi za zadovoljavanjem zahtjeva složenog studijskog

programa i kolegija, strahu od neuspjeha, krizi identiteta i u problemima u romantičnim vezama koji su u tom životnom razdoblju prilično česti (Kumaraswamy, 2013).

Zabrinjavajući porast anksioznosti kod mladih, zabilježen u posljednjih četrdesetak godina, ima uzroke i u sve većoj usmjerenosti na individualizam, naglašenim nerealnim ekstrinzičnim ciljevima te jazu koji se javlja između očekivanja i realnih mogućnosti u postignućima. Oblik anksioznosti koji nastaje u situaciji izglednoj za postizanje osobne evaluacije u određenoj socijalnoj situaciji, ali koja zbog vjerojatnosti nezadovoljavajuće evaluacije od strane drugih postaje neizgledna, naziva se evaluacijska anksioznost (Sorić, 2014). Takav oblik anksioznosti vrlo se često bilježi upravo kod studenata. Ispitna anksioznost koja nastaje uslijed zabrinutosti zbog mogućeg lošeg uspjeha na ispitu i sličnim evaluacijskim situacijama jedan je od oblika spomenute evaluacijske anksioznosti. U osnovi ispitne anksioznosti ne stoji uvijek strah od samog testa ili pada na ispitu. Zabrinutost je najčešće usmjerena na doživljaj i procjenu postignutog rezultata, odnosno same izvedbe od strane drugih (npr. nastavnika i kolega) te straha od mogućeg diskreditiranja slike studenta kao inteligentne, kvalitetne i motivirane osobe (Juretić, 2008). Svaka anksioznost nije nužno negativna. Štoviše, kod nekih se osoba u svrhu izbjegavanja neuspjeha bilježi pojačani trud i jača motivacija. Ipak, u većini slučajeva ona utječe demotivacijski: pozitivni su učinci anksioznosti znatno manji od onih negativnih (Vizek Vidović i sur., 2014).

Kod stanja anksioznosti bitno je razlikovati dvije komponente:

a) komponenta kognitivne zabrinutosti koja uključuje strah zbog nedoraslosti nekom problemu i mogućnosti neuspjeha, a koja se u kontekstu ispitne anksioznosti očituje kao strah i zabrinutost zbog mogućeg lošeg ishoda ispitivanja;

b) autonomno-emocionalna komponenta koja se očituje u simptomima povezanim s uzbuđenjem simpatičkog živčanog sistema: ubrzano lupanje srca, vlažnost dlanova, suhoća usta i slično, a koja se u kontekstu ispitne anksioznosti očituje kao uznemirenost zbog ispitne situacije same po sebi (Sorić, 2014).

Ako se anksioznost javlja samo u situacijama koje obilježava približavanje nekog bitnog događaja, kao što je to za studente vrijeme predispitne groznice, ona nije zabrinjavajuća. Međutim, zabrinjavajuće je ako ona utječe na obavljanje svakodnevnih aktivnosti, dovodi do osjećaja nerвозe i potpune blokade za vrijeme ispitne situacije, stvara osjećaj bespomoćnosti, ako je popraćena i spomenutim fiziološkim stanjima te rezultira nemotiviranošću za izvođenje zadataka (De Lucia i sur., 2006).

Zapaženo je kako upravo emocionalni problemi kao što su različite somatske smetnje, anksioznost, depresija te nisko samopoštovanje predstavljaju jedan od najčešćih uzroka odustajanja od studija (Jugovic i Korajlija, 2012), pa je nužno naći put ka njihovom ublažavanju i prevladavanju. Budući da je mentalno zdravlje preduvjet akademskog uspjeha studenata, trebalo bi raditi na većoj podršci i pril-

godbi akademskih struktura mentalnom zdravlju studenata. Visokoškolske knjižnice mogu pružiti određeni stupanj pomoći studentima u ublažavanju navedenih oblika anksioznosti, no najprije moraju eliminirati osjećaj anksioznosti koje one same u studentima mogu izazvati: priznati postojanje, a potom poraditi na oslobađanju studenata od tzv. knjižnične anksioznosti.

Ako, za početak, usporedimo dvije slike o knjižnicama, prvu, koju u svom članku „Library anxiety: a grounded theory and its development“ donosi C. A. Mellon (1986) i drugu, koju donosi Z. Velagić (2015) u radu „Povijesnost koncepcije knjižničnog trećeg prostora“, mogli bismo se zapitati govore li one zaista o istom mjestu.

Naime, iako je riječ o dvama radovima različitih autora objavljenima u razmaku od 30 godina, prvom se slikom knjižnice doživljavaju kao zastrašujuća mjesta, čiji je prostor prevelik, a snalaženje u njemu gotovo nemoguće, a drugom se slikom one opisuju kao topla, ugodna mjesta, koja korisnike nerijetko podsjećaju na prostor njihova doma. Prema individualnom viđenju jedne intervjuirane osobe iz prvog spomenutog članka, knjižnica se uspoređuje sa strašnim čudovištem koje prijete kako će je progutati. Očito je da su te dvije slike u potpunoj međusobnoj suprotnosti: „lijepa“ slika govori o prostoru narodnih knjižnica, dok se druga odnosi na visokoškolske knjižnice.

3. Knjižnična anksioznost iz motrišta visokoškolske knjižnice nasuprot narodnoj knjižnici

C. A. Mellon, autorica prvog spomenutog članka, ujedno je i prva knjižničarka koja u literaturu uvodi pojam knjižnična anksioznost. Mada se o tjeskobi povezanoj s knjižnicama govorilo i prije, upravo je nakon tog rada uveden pojam knjižnična anksioznost postao poznat i dobio na težini. Jiao, Onwuegbuzie i Lichtenstein (1996) knjižničnu anksioznost definiraju kao neugodan osjećaj doživljen u knjižničnom okruženju. Uz negativne misli i mentalnu neorganiziranost odlikuju ga ruminacije, napetost, strah te osjećaj neizvjesnosti i bespomoćnosti. Takva anksioznost dovodi do osjećaja zbunjenosti i nesigurnosti pri služenju knjižničnim izvorima i prostorom, pa predstavlja veliku psihološku prepreku kako učinkovitom korištenju knjižnice tako, ako je riječ o visokoškolskom okružju, i akademskom uspjehu studenata (Firdaus i Singh, 2024).

Ako se vratimo na spomenute dvije različite slike knjižnica, ne možemo se ne zapitati zašto je takva tjeskoba izraženija kod visokoškolskih knjižnica te ima li ona kakve veze s obrazovnom funkcijom tih knjižnica i stupnjem traženog obrazovanja korisnika.

Narodne su knjižnice dostupne svim članovima zajednice, dok je primarna zadaća visokoškolskih knjižnica prema *Standardu za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice* (NN 81/2022) „pružiti usluge studentima, znanstveno-nastavnom,

umjetničko-nastavnom, nastavnom, suradničkom i stručnom osoblju ustanove u čijem je sastavu“. Sam pojam „znanstveno istraživanje“ predstavlja rad na traženju i spoznavanju novih znanstvenih činjenica (Anić, 2003). Radi se, dakle, o stvaranju poznatog iz nepoznatog, a sve što je nepoznato može biti i pomalo zastrašujuće. Nije, stoga, iznenađujuće da su se u spomenutom opisu susreta studenata s nepoznatom visokoškolskom knjižnicom pojmovi *bespomoćnost*, *zbunjenost*, *strah od nepoznatog* i slično pojavljivali u više navrata. Neki su studenti pritom upotrijebili i izraz *fobija*, a mnogi izraz *izgubljen* (Mellon, 1986). Osjećaji izgubljenosti proizlazili su iz četiriju uzroka:

1. veličina knjižnice (mada veličina knjižnice u kojoj je istraživanje bilo provedeno nije bila osobita, studentima je knjižnica izgledala ogromna i zastrašujuća)
2. nesnalaženje u knjižnici zbog neznanja, odnosno nedostatnog znanja o smještaju knjižnične građe
3. neznanje o tome kako započeti istraživanje
4. nerazumijevanje funkcioniranja knjižničkog sustava (Mellon, 1986).

U srži svake anksioznosti, pa tako i one koju nazivamo knjižničnom, stoji osjećaj straha. Govoreći o strahu kao emocionalnoj reakciji, J. Reeve ističe kako se on temelji na procjeni pojedinca da će situacija s kojom se suočava biti opasna za njega ili će predstavljati prijetnju njegovoj dobrobiti te da postojeće vještine suočavanja s nadolazećim okolnostima neće biti dostatne (Reeve, 2010). Činjenica je da visokoškolske knjižnice pružaju pristup mnogobrojnim izvorima informacija kojima se mnogi studenti na početku svog studiranja ne znaju služiti ili je njihovo služenje takvim izvorima polovično. Iz tih i srodnih razloga one mogu djelovati iznimno hladno, udaljeno i zastrašujuće, što može rezultirati izbjegavanjem istih. U osnovi knjižnične anksioznosti zapravo stoji osjećaj da svi drugi bolje znaju i daleko se bolje snalaze. Odatle potječe i zabilježen strah studenata od postavljanja pitanja. Naime, uočeno je da studenti radije neće postaviti upit nego se dovesti u situaciju u kojoj bi se moglo (zbog „banalnog“ pitanja) zaključiti da su neznalice (Mellon, 1986). Da bi pomogle u otklanjanju ili barem ublažavanju anksioznosti kod studenata, a osobito studenata prve godine prijediplomskih studija, visokoškolske knjižnice trebaju najprije krenuti od sebe, od ublažavanja ili pak potpunog razbijanja knjižnične anksioznosti, a koja je sve češće prepoznat problem te stoga i tema mnogobrojnih recentnih znanstvenih radova iz područja knjižničarstva (Bharti i sur., 2025).

U tom bi smislu, kao prvi korak, studente trebalo privući knjižnici, a nju predstaviti kao toplo, ugodno i poznato mjesto koje je uvijek u službi svojih korisnika.

U prevladavanju anksioznosti kod studenata, osobito u prevladavanju knjižnične anksioznosti, nužno je započeti upravo s razbijanjem straha od nepoznatog.¹ Dok se kod velikog broja studenata susret s narodnom knjižnicom dogodio još u djetinjstvu i događao tijekom mladenaštva, i dok je građa koja se u njima koristila nerijetko bila ona koja se koristi u svrhu ugodnijeg provođenja slobodnog vremena, a knjižnična događanja, kojima su mnogi od njih svjedočili, bila uglavnom zabavnog i edukativnog karaktera, prvi se susret s visokoškolskim knjižnicama događa tek upisom studenta u odabranu visoku ustanovu. Te, na znanost i znanje usmjerene knjižnice, studentima su u trenutku upisa potpuna nepoznanica, baš kao što je to pretežno i sadržaj studija koji su odabrali.

Razmatrajući i ispitujući razloge zbog kojih studenti nerijetko radije odlaze u narodne knjižnice i koriste građu koju im one nude (mada visokoškolske knjižnice imaju daleko bolje i primjerenije resurse za zadovoljavanje njihovih potreba), K. Antell (2004) zaključuje kako se u većini slučajeva oni kriju u nepoznavanju visokoškolske knjižnice, njezinih usluga i osoblja. Iz istraživanja na koje se taj autor referira proizlazi da su se uz razloge koji ulaze u domenu jednostavnosti pristupa i korištenja knjižnice (npr., nedostatnog parkirnog mjesta, nemogućnosti studenata koji su roditelji da sa sobom u visokoškolsku knjižnicu povedu djecu i sl.), javili i oni razlozi koji su povezani sa samim poslovanjem knjižnice, a koji bi po visokoškolske knjižnice i njezine knjižničare mogli biti zaista uznemirujući. Velik broj studenata naime ocijenio je osoblje narodnih knjižnica ljubaznijim i sposobnijim u pronalaženju građe i informacija od osoblja visokoškolskih knjižnica. Štoviše, neki odgovori koji su se ticali kompetencija osoblja visokoškolskih knjižnica bili su iznimno neugodni. Međutim, nakon dubljeg uvida, otkriveno je kako studenti zapravo ne poznaju svoju visokoškolsku knjižnicu: studente koji su pomagali u knjižnici smatrali su knjižničarima, a za pult s blagajnom mislili su da je referentna služba (Antell, 2004).

Upravo iz tih razloga upoznavanju knjižnice, njezinih usluga i osoblja potrebno je posvetiti osobitu pozornost.

4. Visokoškolske knjižnice u prevladavanju knjižnične anksioznosti

4.1. Upoznavanje knjižnice, njezinih usluga i osoblja

Budući da emocije iznimno utječu na razmišljanje, ponašanje, komunikaciju i donošenje odluka (Jan, Anwar i Warraich, 2018), knjižnice bi trebale dočekati studente dobrodošlicom te stvoriti takvu atmosferu zbog koje bi se oni željeli u nju opet vratiti (Wildemuth, 2017). Pa ipak, iako je osobito važno, upravo je prvi susret

¹ Da nepoznato može biti izvor straha, pa čak i uzrok predrasuda, poznato je iz davnih dana. Naime, još je Sokrat neznanje smatrao uzrokom zabluda i razlogom svih nedaća (Bazdan, 2015).

s visokoškolskom knjižnicom studentima često pomalo neugodan i zbunjujuć. Ne snalaze se, zbunjeni su veličinom knjižnice, ne uspijevaju pronaći potrebnu građu na policama, nisu upoznati s knjižničnim resursima, a svjesni su i svoje nedostatne informacijske pismenosti (McPherson, 2015). Za većinu se studenata taj susret događa netom nakon upisa na visokoškolsku ustanovu. Tim je studentima, „brucošima“, svijet visokoškolskog obrazovanja, a s njim i svijet visokoškolskih knjižnica, sasvim nov i nepoznat. Stoga je nužno posvetiti im pažnju i dati podršku u knjižnicama. Organiziranim vođenjem studenata kroz knjižnicu odmah nakon upisa u ustanovu, u opuštenu atmosferu, u društvu s kolegama, moglo bi se doskočiti problemu „strašnog“ prvog susreta. Studenti se upoznaju s knjižnicom, njezinom kratkom poviješću, prostorom, građom, uslugama te njezinim djelatnicima pa im ona, pri sljedećem susretu, više neće predstavljati posve strano i nepoznato mjesto. Ako se takvo vođenje provede kvalitetno i stručno, studenti će osjetiti knjižnicu kao mjesto u kojem će rado provoditi vrijeme (i ono posvećeno učenju, ali i ono slobodno, u pauzama od učenja, samostalno ili u društvu s kolegama), a knjižničare kao njezine profesionalne, ali pritom ljubazne i srdačne, prijateljski nastrojene djelatnike. U svrhu upoznavanja knjižnice, a time i ublažavanja spomenute anksioznosti, većina knjižnica pri upisu studentima dijeli knjižnične vodiče koji sadrže opće informacije o knjižnici i uslugama koje ona nudi. Saznanje o tome gdje pristupiti informacijama i gdje potražiti pomoć, kao i ostale bitne informacije koje takvi vodiči donose, studentima može biti iznimno značajno i olakšati im početne nedoumice. Ako su k tome sastavljeni duhovito, tonom koji je primjeren mladoj dobi, ti vodiči mogu biti začeci utiranju puta k povezivanju studenata s knjižnicom i njezinim knjižničarima (Diprinca, 2016).

Ovdje valja naglasiti i nezamjenjivu važnost neposredne ljudske interakcije. Naime, iako se učinkovitost i kvaliteta znanja stečenog putem virtualnih vodiča i digitalno vođenih sesija ne smije zanemariti, tradicionalno vođenje pokazalo se daleko učinkovitijim kad je riječ o smanjenju knjižnične anksioznosti. Zapaženo je da se studenti osjećaju rasterećenije kad znaju da se mogu izravno i bez bojazni obratiti knjižničaru kroz fizičku komunikaciju (Ariya i sur., 2025). Visokoškolska knjižnica jest mjesto namijenjeno učenju, ali je i mjesto namijenjeno neformalnom druženju studenata. Ona je ujedno i neutralno mjesto koje prima sve studente bez obzira na njihove međusobne različitosti. Kao takva, može biti vrlo značajna u sklapanju novih prijateljstava i stvaranju trajnih uspomena. Dakle, može biti doživljena kao mjesto lijepih susreta lišenih osjećaja anksioznosti. Ugodni knjižnični prostori mogu biti od osobitog značaja korisnicima koji su iz bilo kojeg razloga udaljeni od svog doma. Naime, u takvom knjižničnom prostoru oni mogu pronaći utočište i svojevrsnu toplinu koja doprinosi osjećaju pripadnosti, potiče inkluziju i ohrabruje na druženje (Akter i Bhattacharjee, 2025; Aparac-Jelušić i Faletar Tanacković, 2020). Takva dimenzija knjižničkog prostora prisutna je i u visokoškolskim knjižnicama, a osobito je značajna za one studente koji su tijekom studiranja odvojeni od doma

i obitelji. Da bi studenti rado provodili vrijeme u knjižnici, potrebno je i redizajnirati fizički prostor knjižnica. Knjižnice preuzimaju ulogu trećeg prostora (Velagić, 2015), suvremena dizajnerska i arhitektonska rješenja djeluju u smjeru stvaranja određene vrste dnevnog boravka (MacDonald, 2007; Aparac-Jelušić, Faletar Tanacković, 2020). Pažljiv dizajn knjižničnog prostora visokoškolskih knjižnica (uz nužnu empatiju i informacijsko usmjeravanje) zasigurno pridonosi prevladavanju knjižnične anksioznosti kod studenata. Prostor visokoškolske knjižnice treba biti funkcionalan, ali i estetski uređen, ugodan prostor koji privlači i motivira. On mora omogućiti i uvjete za tihi rad, ali treba biti sposoban zadovoljiti i društvenu komponentu (Nieves-Whitmore, 2021; Aparac-Jelušić i Faletar Tanacković, 2020). Mora biti fleksibilan, odnosno sposoban prihvatiti i prilagoditi se novim potrebama i novonastalim uvjetima. Suvremeni se knjižnični prostori trebaju mijenjati u svrhu razvoja i prilagodbe prema očekivanju njihovih korisnika, omogućujući pritom podršku učenju i suradničku klimu. Želje samih studenata pritom mogu biti vodič. Tako npr.: udoban namještaj u prostoru za slobodno druženje, bežični pristup internetu, kao i konzumacija hrane i pića u samoj knjižnici ili njezinoj neposrednoj blizini, neki su od prijedloga za ugodnije boravljenje koje su dali sami studenti (Gašo, Faletar Tanacković i Mičunović, 2015).

U takvom ugodnom prostoru mogu se organizirati i mnogobrojne knjižnične aktivnosti usmjerene na studente: dramski, poetski, sportski i sl. susreti, povremeni ili trajnog karaktera (npr. studentski čitateljski klubovi kao oblik trajnog druženja). Takvi su susreti plodonosni kako za razvijanje lijepih interesa i obogaćivanje kulturnog života studenata, tako i za smanjenje stresa kroz kreativno druženje. Od osobite pomoći u suzbijanju anksioznosti kod studenata mogu biti kvalitetno provedeni biblioterapijski susreti. Biblioterapija u knjižnicama je pojava novijeg doba i obično se o njoj govori u kontekstu školskih i narodnih, a rjeđe visokoškolskih knjižnica. Pojam se odnosi na ljekovitu moć pomno i svrhovito odabrane knjige. Teži se da se uz pomoć uspješno odabrane knjige dođe do osvježavanja neosviještenih negativnih osjećaja te da kroz proces identifikacije, projekcije, katarze i uvida, njihov intenzitet počne opadati (Rudež, 2004). Ovdje treba istaknuti i osobitu važnost ljubavnosti te profesionalno-prijateljskog stava knjižničara prema studentu. Takav stav, u kombinaciji s kvalitetno provedenim biblioterapijskim postupkom, put je ka „otvaranju“ studenata pred knjižničarom i grupom u kojoj se on provodi. Takvi susreti mogu biti neprocjenjiva pomoć i put ka oslobođanju od negativnih emocija.

Sve navedene aktivnosti predstavljaju pomoć u suzbijanju ne samo knjižnične već i ostalih vidova anksioznosti kod studenata. Lišeni straha, studenti će u knjižnici i knjižničarima pronalaziti i moguće partnere u ovladavanju zahtjevnim studijskim gradivom. Također, upravo knjižničari mogu značajno pridonijeti prevladavanju knjižnične, ali i ostalih vidova anksioznosti. Educiran, ali i srdačan te empatičan knjižničar može pomoći studentima da se s novim, nepoznatim gradivom i izvorima informacija koje ga sadrže, susreću lišeni panike i nepotrebnog straha. Naime, tek

takav knjižničar sposoban je za obavljanje usluge knjižnične edukacije korisnika, jedne od značajnijih usluga suvremenih visokoškolskih knjižnica.

4.2. Edukacijom protiv anksioznosti

Ono što visokoškolske knjižnice može dodatno učiniti mjestom bliskim studentima jest činjenica (koju studentima treba osvijestiti) da one ne procjenjuju i ne vrednuju znanje. Istovremeno, one omogućuju pristup građi potrebnoj za uspješno studiranje i razvijaju edukacijske usluge usmjerene prema svojim korisnicima čineći im tako put ka znanju znatno jednostavnijim. Svjesne da taj put kreće od pronalaženja pravih informacija, da tim putem treba znati kročiti i hodati te da se informacije u današnje vrijeme umnožavaju nevjerovatnom brzinom (Nikolić, Vesić i Stošić-Mihajlović, 2017), suvremene visokoškolske knjižnice sve više rade na upoznavanju studenata s knjižničnim izvorima informacija, odnosno nude im programe informacijske pismenosti. Naime, kao budući akademski obrazovani građani, studenti se trebaju znati samostalno i odgovorno njima služiti. Budući da ti izvori, kako oni tradicionalni, tako i suvremeni *e*-izvori, studentima često nisu dovoljno dobro poznati, to može rezultirati strahom od njih. Tako će npr. veći broj bruceša ostati zbunjen prilikom upita o značenju kazala u knjizi ili o bibliografiji kao vrsti publikacije. Što se tiče elektroničkih izvora, valja naglasiti kako su studenti uglavnom mlađa generacija korisnika koja je odrasla uz računalnu tehnologiju, služi se njome, generacija koja pristupa internetu i traži informacije putem mrežnih servisa. Ipak, razina njihova pretraživanja najčešće nije ona koja zadovoljava zahtjeve akademskog obrazovanja. Mnoge informacije na koje oni nailaze na internetu nisu valjane, kao ni informacijski izvori u kojima ih pronalaze.

Suvremeni se studenti u potrazi za informacijama uglavnom obraćaju Googleu, pretraživanje im je površno (Lasić-Lazić, Špiranec i Banek Zorica, 2012), a nerijetko im nije poznata ni ideja da bi se informacije mogle potražiti u knjižnici (Diprince, 2016). Iz tih razloga, a u svrhu edukacije svojih korisnika za onakvo služenje izvorima i onakvu sposobnost informacijskog pretraživanja kakvu akademski svijet traži, visokoškolske knjižnice provode individualne i grupne instrukcije o pretraživanju informacija. Tradicionalna informacijska služba u visokoškolskoj knjižnici preusmjerava se sa „serviranja“ gotovih informacija na podučavanje korisnika prema njihovom lociranju, načinu pretraživanja, vrednovanju i korištenju. Poticanje informacijske pismenosti studenata, neovisno o tome provodi li se intrakurikularno, interkurikularno, ekstrakurikularno ili putem samostojećeg kolegija (Špiranec i Banek Zorica, 2008), iz navedenih razloga danas predstavlja jednu od glavnih zadaća suvremenih visokoškolskih knjižnica. Osim što doprinosi lakšem savladavanju obrazovnih zadataka, pretpostavlja se kako viša razina takve pismenosti rezultira smanjenjem informacijske (Planinić, Mandić i Šimić, 2020), a samim time i knjižnične anksioznosti. Vrijedi i obrnuto: tek lišeni knjižnične anksioznosti, studenti

moгу uspješno odgovoriti na informacijsko opismenjavanje u knjižnicama. Dakle, riječ je o krugu na čijoj se početnoj i krajnjoj točki pojavljuje knjižničar edukator. Knjižničar koji se bavi edukacijom studenata ne samo da mora imati izražene edukacijske sposobnosti i poznavanje materije, već i određenu senzibilnost prema studentu. Student se ne smije osjećati zbunjeno ili pak stidljivo spram knjižničara (McAfee, 2018).

Tijekom edukacije knjižničar se treba voditi mišlju kako student možda po prvi put zamjenjuje tradicionalni način učenja na koji je navikao, samostalnim, aktivnim istraživanjem i da taj proces za njega možda i nije baš tako jednostavan (Lasić-Lazić i sur., 2012). Treba postojati razvijena svijest da nedostatna informacijska pismenost kod studenata nerijetko rezultira osjećajem tjeskobe, straha, nervoze, zbunjenosti i stresa (Blundel i Lambert, 2014). Također, budući da prema visokim razinama tehnologije suvremenih visokoškolskih knjižnica kao što su baze podataka, mrežni katalog, postupci međuknjižničnog posuđivanja i sl., mnogi studenti još uvijek pokazuju svojevrсни strah i odbojnost, knjižničar treba prihvatiti činjenicu da je najčešći osjećaj koji se na početku informacijskog pretraživanja javlja, upravo osjećaj anksioznosti. Anksioznost koju student doživljava tijekom korištenja knjižničnih izvora informacija putem informatičke tehnologije naziva se „informacijska anksioznost“ (Blundel i Lambert, 2014), a prema određenim teorijama, knjižnična je anksioznost jedan njezin dio (Naveed i Anwar, 2019).

Treba prihvatiti i činjenicu da je utjecaj anksioznosti na sam proces pretraživanja najčešće negativan (Rubinić, 2014) te da početni strah zbog neizvjesnosti tijekom pretraživanja može zamijeniti optimizam, ali nije nemoguće i produbljivanje anksioznosti. Olakšavajuća okolnost jest ta da prema kraju pretraživanja kod studenta uglavnom počinje prevladavati sve veći osjećaj sigurnosti i zadovoljstva, no uvijek treba biti spreman i na izostanak takvog učinka (Furi i Petr Balog, 2016). Student mora imati povjerenje u knjižničara edukatora i vjeru u vlastite sposobnosti. Stoga se svaki knjižničar koji se bavi edukacijskom ulogom mora voditi mišlju da slaba vjera u samodjelotvornost može djelovati frustrirajuće, pa čak i rezultirati izbjegavanjem aktivnosti za koje se osoba smatra nekompetentnom. S druge pak strane, vjera u vlastitu sposobnost i uspješnost pozitivno djeluje na razvoj osobnih razvojnih potencijala (Reeve, 2010). Dakle, osim na postizanju više razine informacijske pismenosti studenata, kojom strah polako nestaje, a oni se počinju osjećati sigurnije, visokoškolski knjižničar mora raditi i na osnaživanju studenta i njegove vjere u sebe. Također, on mora raditi i na sebi samom i svojoj „dostupnosti“. Naime, istraživanje koje su među studentima proveli Kayongo i Helm (2009) potvrdilo je da će studenti prije modificirati temu i područje istraživanja nego zatražiti pomoć knjižničara. Istraživanje koje su proveli Ismail i suradnici (2022) dokazuje da stupanj knjižnične anksioznosti uvelike ima veze s odnosom kakav studenti imaju s visokoškolskim knjižničarom, a taj odnos s akademskim uspjehom studenata. Loš je odnos rezultirao izbjegavanjem knjižnica, a njihovo izbjegavanje lošijim akademskim uspjehom.

I stoga se na kraju treba vratiti na početak: ljubazan, prijateljski stav knjižničara spram studenata je temelj; početna i krajnja točka, istaknuti korak u prevladavanju knjižnične anksioznosti ako se ona pojavi. Takvim, ljubaznim stavom, kao i ostalim, u radu navedenim uslugama, mi knjižničari možemo biti istinska pomoć u učenju, ali i u umanjivanju kako knjižnične tako i drugih oblika anksioznosti kod studenata tijekom njihova studiranja.

5. Rasprava

Dosadašnja istraživanja knjižnične anksioznosti uglavnom su se bavila opisom samog fenomena i njegovim uzrocima. Počevši od pionirskog rada C. A. Mellon (1986) u kojem se prvi put uvodi pojam, naglasak se stavljao na negativno doživljavanje visokoškolskih knjižnica kao zastrašujućih i nepreglednih prostora. Kasniji su radovi dodatno razradili definiciju knjižnične anksioznosti, utvrdili njezinu izraženiju sliku u visokoškolskim spram narodnih knjižnica (Antell, 2004) i potvrdili njezin negativan utjecaj na korištenje knjižnice i studijski uspjeh (Firdaus i Singh, 2024). Naime, ističe se kako stalna izloženost visokim akademskim zahtjevima, strahu od neuspjeha i stalnoj procjeni vlastite izvedbe od strane nastavnika i kolega (Juretić, 2008), kao i poteškoće povezane s razvojem identiteta i interpersonalnim odnosima u ovom životnom razdoblju (Kumaraswamy, 2013) dodatno pridonose osjećaju anksioznosti kod studenata. Riječ je, dakle, o osjećaju koji nije samo emocionalni problem, već i obrazovni izazov, a nepoznavanje knjižnice, njezinih usluga i osoblja i danas, kao i nekoć, onemogućuje visokoškolske knjižnice da postanu „lječilište duša“, kako to stari natpis u Tebi ističe, već štoviše, rezultiraju ovom, dodatnom anksioznošću. U novijim se radovima sve više povezuje knjižnična anksioznost studenata s informacijskom anksioznošću. Navodi se kako nedostatna informacijska pismenost, osobito u digitalnom okruženju, može dodatno pojačati osjećaje straha i nesigurnosti (Naveed i Anwar, 2019). Knjižnični informacijski izvori studentima su često strani i nepoznati, a mnogi studenti čak nisu ni upoznati s činjenicom da bi se informacije uopće mogle potražiti u knjižnici (Diprince, 2016). Ipak, mnoga se novija istraživanja sve više usmjeravaju na prevladavanje ovakve anksioznosti te u tom kontekstu vrlo često ističu važnost odnosa edukacije za služenje knjižnicom i njezinim izvorima (npr., Blundel i Lambert, 2014). Nadalje, stavlja se naglasak na važnost odnosa između studenata i knjižničara, pri čemu se ističe kako se studenti osjećaju sigurnije i opuštenije kada se mogu izravno obratiti knjižničaru, bez straha od osude ili negativne procjene (naprimjer, Ariya i sur., 2025) te da kvalitetan odnos s knjižničarom pozitivno utječe na korištenje knjižnice i akademski uspjeh studenata (Ismail i sur., 2022).

Iz predstavljenih radova razvidno je da se mijenja i pogled na ulogu visokoškolske knjižnice. Sve češće se ističe koncept knjižnice kao „trećeg prostora“ te činjenica da kvalitetna suvremena arhitektonska i dizajnerska rješenja doprinose

stvaranju ugodnijeg i pristupačnijeg knjižničnog prostora. Na temelju sinteze i reinterpretacije promatranih radova nameće se zaključak kako uz pravilan pristup visokoškolske knjižnice mogu postati mjesta na sveučilištima koja su rasterećena od osjećaja anksioznosti doprinoseći tako ugodnijem studentskom životu i akademskom uspjehu studenata.

6. Zaključak

Budući da su dio akademskog okruženja, koje samo po sebi u mladim ljudima izaziva osjećaj tjeskobe, i visokoškolske knjižnice često su doživljene kao hladna i zastrašujuća mjesta. Zbog brojnih nepoznanica i visokih ciljeva koje takvo okruženje nameće, javlja se osjećaj nesigurnosti. Slabo poznavanje knjižnice, nesnalazjenje, nedostatno služenje knjižničnim informacijskim izvorima te niska razina informacijske pismenosti zabilježene kod studenata pri upisu na fakultet, može rezultirati strahom od knjižnica, pa čak i njihovim izbjegavanjem. Budući da je primijećeno kako studenti koji češće posjećuju knjižnice postižu bolji akademski uspjeh, što potom rezultira smanjenjem određenih oblika anksioznosti, knjižnice bi, svakako, trebale težiti privlačenju studenata u svoj prostor. Da bi to postigle, trebaju najprije poraditi na otklanjanju anksioznosti povezane s njima, a koja se u stručnoj terminologiji naziva knjižničnom anksioznošću. Razbijanje predrasuda i strahova povezanih s njima put je ka njezinom otklanjanju. Upoznavanjem studenata s prostorom, osobljem i uslugama, razumijevanjem raznolikih problema na koje studenti u ovom životnom razdoblju nailaze, empatijom i srdačnim stavom knjižničara prema studentu već pri prvom posjetu, one otvaraju put ka novim druženjima. U prostoru knjižnice, namijenjenom učenju, ali i druženju s kolegama i stvaranju prijateljskosti, u sudjelovanju u brojnim zanimljivim aktivnostima koje knjižnice provode, studenti mogu pronaći blisko i drago mjesto lišeno svakog anksioznog osjećaja. Edukacija studenata kojom se podiže razina njihove informacijske pismenosti, a koju te knjižnice provode, mora biti lišena straha od sramoćenja zbog nedostatnih kompetencija koji studenti često osjećaju. Treba postojati svijest da oni više puta radije neće potražiti pomoć knjižničara nego riskirati da pred njim i svojim kolegama ispadnu nezalicama. Iz tog razloga knjižnice moraju riješiti problem dopiranja do studenata. Da bi u tome uspjele, one trebaju toplim, prijateljskim stavom dočekati studente te raditi i ustrajati na svojoj dostupnosti. Također, trebaju težiti i pomagati jačanje samosvijesti kod studenata. Kvalitetno vođenom edukacijom (tijekom koje postoji svijest da je studentima sve što se upoznaje jedno sasvim novo iskustvo i da će možda tražiti vrijeme), knjižnični će informacijski izvori i strategije njihova pretraživanja studentima prestati biti daleki i zastrašujući. Pretvaranjem nepoznatog u poznato raste osjećaj zadovoljstva, pa čak i moći te privilegiranosti proistekle iz ovladavanja nečim što je novo, korisno, a mnogima nepoznato. Visokoškolski knjižničari koji na takav način provode edukaciju bit će doživljeni kao istinski

partneri u obrazovanju, a da bi u tome uspjeli trebaju intenzivno surađivati i sa znanstveno-nastavnim osobljem, ali i imati podršku sveučilišta u cjelini. Treba istaknuti i kako visokoškolske knjižnice imaju privilegiju da time što educiraju, a ne ocjenjuju, pomažu studentima u postizanju njihovih obrazovnih ciljeva na jedan prijateljski i topao način lišen anksioznosti. Baš one, od svih sastavnica u akademskom okruženju, imaju privilegiju da im za vrijeme studiranja postanu jednako prostor za učenje, kao i ugodno mjesto za druženje. Uz malo truda, dobre volje i ljubavi prema ovim mladim ljudima, one zaista mogu dati veliki doprinos, ne samo u otklanjanju knjižnične anksioznosti, već i u otklanjanju ostalih vrsta anksioznog osjećaja kod studenata.

LITERATURA:

- Akter, S. i S. Bhattacharjee (2025). Designing for resilience and adaptive capabilities: public libraries as therapeutic and inclusive learning environments for refugees in new country. *Public Library Quarterly* 1–54. <https://doi.org/10.1080/01616846.2025.2521230>.
- Anić, V. (2003). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Antell, K. (2004). Why do college students use public libraries? A Phenomenological study. *Reference & User Services Quarterly* 43, 3: 227-236. [citirano: 2024–12–11]. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/241670629_Why_Do_College_Students_Use_Public_Libraries_A_Phenomenological_Study.
- Aparac-Jelušić, T. i S. Faletar Tanacković (2020). *Knjižnična arhitektura: prostor, kultura, identitet*. Zagreb: Naklada Ljevak
- Ariya i sur. (2025). Ariya, P.; S. Khanchai; K. Intawong; K. Puritat. Designing and engaging students in library tours using mixed reality: a study on library anxiety, knowledge acquisition, and student engagement. *Digital Library Perspectives* 41, 2: 269–292. <https://doi.org/10.1108/DLP-11-2024-0174>.
- Bazdan, Z. (2015). Neznanje kao faktor zaustavljanja pozitivnog trenda u razvoju ljudskih prava i moguće posljedice – mjereno linijom 45°. *Zbornik Sveučilišta u Dubrovniku* 2: 1–22. [citirano: 2024–10–11]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/149787>.
- Bezinović i sur. (1998). Bezinović, P.; A. Pokrajac-Buljan; S. Smojver; I. Živčić-Bećirević. Struktura i zastupljenost dominantnih psiholoških problema u studentskoj populaciji. *Društvena istraživanja* 7, 4/5: 525–541.
- Bharti, P. i sur. (2025). Bharti, P.; S. Tiwari; M. Thanshokla; S. R. Shimray. Global scientific trends on library anxiety from 1927 to 2025: a data-driven bibliometric analysis. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 45, 5: 448–457. DOI: 10.14429/djlit.21140.
- Blundell, S. i F. B. Lambert (2014). Information anxiety from the undergraduate student perspective: a pilot study of second-semester freshmen. *Journal of Education for Library and Information Science* 55, 4: 261–273. [citirano: 2024–12–11]. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1074306.pdf>.

- Diprince i sur. (2016). E. DiPrince; A. Wilson; C. Karafit; A. Bryant; C. Springer. Don't panic! Managing library anxiety with a library survival guide. *Reference & User Services Quarterly* 55, 4: 283–292. doi:<http://dx.doi.org/10.5860/rusq.55n4.283>
- Eisenberg i sur. (2007). Eisenberg, D.; S. E. Gollust, S. E. ; E. Golberstein; J. L. Hefner. Prevalence and correlance of depression, anxiety and suicidality among college students. *American Journal of Orthopsychiatry* 77, 4: 534–542. DOI: 10.1037/0002-9432.77.4.534
- Firdaus, M. i D. V. Singh (2024). Exploring the phenomenon of library anxiety in higher education students: a review. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 44, 6: 425–432. <https://doi.org/10.14429/djlit.44.6.199>
- Furi, I. i K. Petr Balog (2016). Information seeking behaviour in the digital environment: information science vs. non-information science students. *Knjižnica* 60, 1: 61–82. [citirano: 2024–12–10]. Dostupno na: <file:///D:/Downloads/OJSAdmin,+600104.pdf>
- Gardijan, N. (2021). Library anxiety: an overview of reemerging Phenomena. *Library Philosophy and Practice (e-journal)* 5021: 1–32. [citirano: 2024–10–10]. Dostupno na: <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/5021>
- Gašo, G.; S. Faletar Tanacković i M. Mičunović (2015). Uloga suvremenih visokoškolskih knjižnica: istraživanje o stavovima i iskustvima diplomskih studenata u društvenim i humanističkim znanostima. *Libellarium* 8, 2: 81–108. DOI: <http://dx.doi.org/10.15291/libellarium>
- Ismail i sur. (2022). Ismail, M.; A. Hussain; S. Gul; I. A. Sajid. Library anxiety among undergraduate students: a case study of Faculty of Management Science, University of Peshawar. *Library Philosophy and Practice (e-journal)* 7110: 1–15. DOI: 10.2139/ssrn.5232343
- Jan, S. U.; Anwar, M. A. i N. F. Warraich (2018). The relationship between emotional intelligence, library anxiety, and academic achievement among the university students. *Journal of Librarianship and Information Science* 52, 1: 237–248. <https://doi.org/10.1177/0961000618790629>
- Jiao, Q. G.; A. J. Onwuegbuzie i A. A. Lichtenstein (1996). Library anxiety: characteristics of 'at-risk' college students. *Library & Information Science Research* 18, 2: 151–163. [https://doi.org/10.1016/S0740-8188\(96\)90017-1](https://doi.org/10.1016/S0740-8188(96)90017-1)
- Jugovic, I. E. i A. L. Korajlija (2012). Povezanost ispitne anksioznosti s perfekcionizmom. *Psihologijske teme* 21, 2: 299–316. [citirano: 2025–03–03]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/89531>
- Juretić, J. (2008). Socijalna i ispitna anksioznost te percepcija samoefikasnosti kao prediktori ishoda ispitne situacije. *Psihologijske teme* 17, 1: 15–36. [citirano: 2024–10–11]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/32450>
- Kayongo, J. i C. Helm. (2009). Graduate students and the library: a survey of research practices and library use at the University of Notre Dame. *Reference & User Services Quarterly* 49, 4: 341–349. <https://doi.org/10.5860/rusq.49n4.341>

- Kumaraswamy, N. (2013). Academic stress, anxiety and depression among college students: a brief review. *International Review of Social Sciences and Humanities* 5, 1: 135–143. [citirano: 2025–02–03]. Dostupno na: https://www.irssh.com/yahoo_site_admin/assets/docs/12_IRSSH-485-V5N1.161113142.pdf
- Lasić-Lazić, J.; S. Špiranec i M. Banek Zorica (2012). Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenivanju. *Medijska istraživanja* 18, 1: 125–142.
- MacDonald, A. (2007). The top ten qualities of good library space. U: Karen Latimer and Hellen Niegaard (Edited on behalf of IFLA). IFLA library building guidelines: developments & reflections. (str. 13–29). K. G. Saur Munchen.
- Marić, M. (2010). Osobine ličnosti, životni događaji i anksioznost adolescenata. *Primjenjena psihologija* 3, 1: 39–57. DOI: 10.19090/pp.2010.1.39-57
- McAfee, Erin i L. Shame (2018). The Emotional basis of library anxiety. *College and Research Libraries* 79, 2: 237–256 DOI: <https://doi.org/10.5860/crl.79.2.237>
- McPherson, M. A. (2015). Library anxiety among university students: a survey. *IFLA Journal* 41, 4: 317–325. <https://doi.org/10.1177/0340035215603993>
- Mellon, C. A. (1986). Library anxiety: a grounded theory and its development. *College & Research Libraries* 47, 2: 160–166. [citirano: 2024–12–11]. Dostupno na: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/14195/15641>
- Naveed, M. A. i M. A. Anwar (2019). Modeling information anxiety. *Library Philosophy and Practice*. (e-journal) 2758: 1–14. [citirano: 2025–04–05]. Dostupno na: <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/2758>
- Nieves-Whitmore, K. (2021). The Relationship between academic library design and library anxiety in students. *Libraries and the Academy* 21, 3: 485–510. [citirano: 2024–12–12]. Dostupno na: <https://preprint.press.jhu.edu/portal/sites/default/files/21.3whitmore.pdf>
- Nikolić M.; T. Vesić i Lj. Stošić-Mihajlović (2017). Upravljanje znanjem, informacijama i organizacionim promjenama. *Trendovi u poslovanju* 10, 2: 19–27.
- Qin P.; P. B. Mortensen i C. B. Pedersen (2009). Frequent change of residence and risk of attempted and completed suicide among children and adolescents. *Archives Of General Psychiatry* 66, 6: 628–632. DOI: 10.1001/archgenpsychiatry.2009.20
- Planinić K.; G.Mandić i J. Šimić (2020). Informacijska anksioznost studenata Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru. *Zdravstveni glasnik* 6, 2: 31–41. <https://doi.org/10.47960/2303-8616.2020.12.31>
- Reeve, J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Rubinić, D. (2014). Informacijsko ponašanje studenata: pregled literature. *Libellarium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova* 7, 1: 105–118. [citirano: 2025–09–08]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/137160>.
- Rudež, J. (2004). Bibliografska metodologija. *Hrvatski* 2, 1/2: 56–57.

- Schleifer J. (2008). *Sve što trebate znati o tinejdžerskim samoubojstvima*. Zagreb: Slovo.
- Sorić, I. (2014). *Samoregulacija učenja: možemo li naučiti učiti*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Standard za visokoškolske sveučilišne i znanstvene knjižnice (2022). *Narodne novine* 81/2022 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_07_81_1182.html
- Sujoldžić, A.; V. Rudan i A. De Lucia (urednici) (2006). *Adolescencija i mentalno zdravlje: kratki obiteljski priručnik*. Zagreb: Institut za antropologiju; Hrvatsko antropološko društvo.
- Špiranec, S. i M. Banek Zorica (2008). *Informacijska pismenost: teorijski okvir i polazišta*. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
- Velagić, Z. (2015). Povijesnost koncepcije knjižničnog trećeg prostora. U: D. M. Gabriel i J. Leščić (ur.). *Narodne knjižnice kao treći prostor: zbornik radova* (str. 29–42). Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica.
- Vitasari i sur. (2010) .Vitasari, P.; M., N. A. Wahab; A. Othman; M. G. Awang. A research for identifying study anxiety sources among university students. *International Education Studies* 3, 2: 189–196. [citirano: 2024–12–12]. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1066077.pdf> .
- Wicks-Nelson, R. i A. C. Israel (2021). *Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja djece i adolescenata s dopunama iz DSM-a-5*. Zagreb: Naklada Slap.
- Wildemuth, B. (2017). Library anxiety impedes college students' library use, but may be alleviated through improved bibliographic instruction. *Evidence Based Library and Information Practice* 12, 4: 275–280. DOI: <https://doi.org/10.18438/B8K082>
- Zadro, M. (2025). Knjižnica – prostor koji živi. *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema* 1/2: 241–248. [citirano: 2025–09–09]. Dostupno na: https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2025/08/511_Zadro-Hutz.pdf